

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu, složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Petra Průchy, v právní věci žalobkyně: **J. B.**, zastoupené JUDr. Janem Juračkou, advokátem se sídlem Tovární 7, Znojmo, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 7. 2011, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 5. 10. 2011, č. j. 41 Ad 45/2011 – 12,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti

Odůvodnění:

Česká správa sociálního zabezpečení (dále „žalovaná“) zamítla rozhodnutím ze dne 1. 7. 2011, č. j. X námitky, kterými se žalobkyně (dále „stěžovatelka“) domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 23. 5. 2011, čj. X. Naposled uvedeným rozhodnutím byl stěžovatelce upraven vdovský důchod, v důsledku jeho souběhu se starobním důchodem, na částku 2.945 Kč měsíčně, se kterou stěžovatelka nesouhlasí.

Žalovaná napadené rozhodnutí zásadně odůvodnila aplikací § 59 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o důchodovém pojištění“) a podrobně vysvětlila, že stěžovatelce náleží, vzhledem k souběhu nároků na výplatu důchodů, starobní důchod v plné výši a vdovský důchod ve výši poloviny procentní výměry tohoto důchodu. Stěžovatelka s provedeným výpočtem úpravy vdovského důchodu nesouhlasila a proti rozhodnutí o námitkách podala správní žalobu ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“). Ve správní žalobě namítala

nesprávný výpočet upraveného vdovského důchodu, který měl být, dle jejího názoru, vypočten jako 50 % ze součtu základní a procentní výměry vdovského důchodu.

Rozsudek Krajského soudu v Brně

Krajský soud o správní žalobě rozhodl rozsudkem ze dne 5. 10. 2011, č. j. 41 Ad 45/2011 - 12, kterým správní žalobu podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“) zamítl. V odůvodnění rozsudku se krajský soud vypořádal se skutkovými okolnostmi případu i výkladem relevantních ustanovení zákona o důchodovém pojištění, která na posuzovaný případ dopadají. Krajský soud ze správního spisu zjistil, že rozhodnutím Vojenského úřadu sociálního zabezpečení Ministerstva obrany ČR sp. zn. 062635/VD-16 ze dne 7. 4. 2011 byl stěžovatelce ode dne 8. 3. 2011 přiznán, dle ust. § 51 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění, vdovský důchod ve výši 8.119 Kč. Stejným rozhodnutím byla výplata tohoto důchodu předána žalované, která stěžovatelce vyplácí starobní důchod. Ta provedla úpravu výše vdovského důchodu za použití § 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, protože u stěžovatelky nastal souběh nároků na výplatu jak starobního, tak vdovského důchodu. Po aplikaci zmíněných ustanovení byl vdovský důchod stanoven na částku 2.945 Kč měsíčně. Krajský soud dal zcela za pravdu žalované, která postupovala přesně v souladu se zákonem, jestliže vdovský důchod stěžovatelky (v souběhu se starobním důchodem) vypočetla jako 50 % pouze z procentní výměry tohoto důchodu. Krajský soud srozumitelně vyložil, že při souběhu nároků na výplatu důchodů nemůže být dvakrát vyplacena základní výměra, tak jak to stěžovatelka požadovala.

Kasační stížnost

Stěžovatelka napadla shora uvedený rozsudek krajského soudu včasnou kasační stížností, a to z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. V kasační stížnosti zrekapitulovala průběh správního řízení, s jehož závěry nesouhlasí a domnívá se, že úpravou výše vdovského důchodu na 2.945 Kč byla zkrácena ve svých právech, protože ji byl přiznán důchod v nižší výměře než jí náleží.

Stěžovatelka nesouhlasí s výpočtem upravené výše vdovského důchodu a má za to, že vdovský důchod měl být vypočten dále naznačeným způsobem. Stěžovatelka je přesvědčena, že jí náleží její starobní důchod v plné výši 8.992 Kč a 50 % vdovského důchodu po manželovi. Jestliže tento důchod činil 8.119 Kč, vdovský důchod v souběhu se starobním důchodem má být v jejím případě být 4.060 Kč a od žalované by tak měla měsíčně dostávat součet obou důchodů ve výši 13.052 Kč. Nezákonnost napadeného rozsudku vidí v chybném výkladu ustanovení § 51 odst. 1 a 2 a § 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, což mělo za následek nesprávně vypočtenou výši vdovského důchodu.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem proto stěžovatelka navrhuje rozsudek krajského soudu zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení.

Vyjádření ke kasační stížnosti

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti znovu popsala způsob, jakým byl proveden výpočet upraveného vdovského důchodu stěžovatelky. Zopakovala, že v souladu s § 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění zohlednila to, že vyšší (starobní) důchod náleží stěžovatelce v plné výši a z nižšího (vdovského) důchodu jí náleží polovina jeho procentní výměry. Procentní výměra starobního důchodu stěžovatelčina manžela, ze kterého vychází výpočet vdovského důchodu, v době jeho smrti činila 11.777 Kč měsíčně, a proto představuje procentní výměra vdovského důchodu stěžovatelky, dle § 51 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, částku 5.889 Kč. Díky souběhu s vyšším starobním důchodem se z této částky vyplácí polovina, což je v případě stěžovatelky 2.945 Kč měsíčně.

Z uvedených důvodů považuje žalovaná kasační stížnost za neoprávněnou a navrhuje ji zamítnout.

Posouzení Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v souladu s § 109 odst. 3) a 4) s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Přitom neshledal vady uvedené v ust. § 109 odst. 4) s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatelka se dovolává kasačních důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Pokud stěžovatelka v kasační stížnosti uvedla, jako jeden z důvodů, vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], je nutné poznamenat, že tento důvod stěžovatelka dále nekonkretizovala, nýbrž pouze obecně konstatovala. Nejvyšší správní soud upozorňuje, že takové obecné konstatování nelze bez dalšího považovat za způsobilý důvod kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2004, č. j. 1 Afs 47/2004 - 74: „*Jde-li o námitku jen formální, opakující slova zákona [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], ale bez věcného obsahu, vztahující se k projednávané věci...pouhé zopakování zákonného textu bez věcného obsahu není důvodem kasační stížnosti. Stížnost netvrdí, ...která procesní ustanovení nebyla dodržena. Obecně namítané vady nemůže ani Nejvyšší správní soud na místě stěžovatele sám aktivně vyhledávat, protože vymezení rozsahu kasační stížnosti a specifikace jejích důvodů leží na stěžovateli v důsledku dispoziční zásady, která ovládá řízení o kasační stížnosti.*“, obdobně rozsudek tohoto soudu Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 4. 2004, č. j. 3 Azs 18/2004 - 37, všechny rozhodnutí jsou dostupné na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud se přesto touto obecně konstatovanou námitkou stručně zabýval. Ve vztahu k jejímu významu je možné odkázat na další rozhodnutí zdejšího soudu: „*Pokud stěžovatel pouze obecně namítá s odkazem na ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, posoudí Nejvyšší správní soud pouze to, zda si správní orgán opatřil dostatek důkazů, na jejichž základě zjistil přesně a úplně skutkový stav věci a zda je vyhodnotil v kontextu platné právní úpravy.*“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2004, č. j. 7 Azs 152/2004 - 31). Po prostudování správního spisu Nejvyšší správní soud konstatuje, že všechny závěry, které ve svých rozhodnutích žalovaná učinila, vycházejí ze skutkových zjištění, která jsou ve správním spisu obsažena. Stejně tak je tomu v případě rozsudku

krajského soudu. Žalovaná na základě shromážděných skutkových podkladů, jak je patrné ze správního spisu, mohla zcela přesně a úplně zjistit skutkový stav. Přehlédnout nelze ani skutečnost, že sama stěžovatelka prostřednictvím svého zástupce uvedla při soudním jednání dne 5. 10. 2011, že nenamítá nic proti tomu, jak byl zjištěn skutkový stav a nemá nic ani proti tomu, z jaké výše vdovského důchodu žalovaná vycházela při jeho úpravě. Ostatně stěžovatelka skutkové okolnosti, které plynou ze spisu, uvedla i v kasační stížnosti na podporu své argumentace. V tvrzení stěžovatelky je tedy zřejmý rozpor, když na jednu stranu uvádí, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, a na druhou stranu sama z této skutkové podstaty vychází a staví na ni nyní posuzovanou kasační stížnost. Námitka tak působí jako důvod předstíraný za účelem zvýšit naději na úspěch v daném sporu. Nejvyšší správní soud tuto námitku rozhodně nemůže hodnotit jako důvodnou. Žalovaná i krajský soud vycházely ze skutečností, zjištěných v průběhu řízení a podchycených ve spisech a jejich právní závěry jsou zcela v souladu se zjištěným skutkovým stavem.

Podstatu kasační stížnosti nepochybně tvoří kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nesprávné posouzení právní otázky soudem, spočívající ve výkladu § 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, který stěžovatelka považuje za nesprávný. V uvedeném směru argumentuje konsistentně, po celou dobu správního řízení a také v řízení před krajským soudem. Hlavní rozpor spočívá v posouzení, zda se v případě, že jsou současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního důchodu a na výplatu vdovského důchodu, vyplácí z vdovského důchodu jen polovina jeho procentní výměry, nebo se vyplácí polovina součtu jeho procentní a základní výměry, tedy zkrátka polovina vdovského důchodu, jak se stěžovatelka zřejmě domnívá.

Nejvyšší správní soud ani tuto námitku neshledal důvodnou. Stěžovatelka ve své stížnosti správně označila ustanovení zákona, která jsou pro posouzení dané otázky stěžejní, ale vyvodila z nich chybný závěr. Přesvědčivé argumentaci poslouží na tomto místě stručná rekapitulace relevantních skutkových okolností věci. Jak plyne z rozhodnutí Vojenského úřadu sociálního zabezpečení Ministerstva obrany ČR ze dne 7. 4. 2011, čj. 062635/VD-16, o přiznání vdovského důchodu, procentní výměra starobního důchodu zemřelého manžela stěžovatelky činila v době smrti 11.777 Kč. Vdovský důchod byl potom vypočten jako součet základní výměry (2.230 Kč dle § 51 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění) a procentní výměry. Ta činí, dle § 51 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, 50 % procentní výměry starobního důchodu zemřelého v době smrti (tedy 50 % z částky 11.777 Kč, což je po zaokrouhlení 5.889 Kč). Výsledná výše vdovského důchodu je v daném případě rovna součtu shora uvedené základní a procentní výměry (2.230 Kč + 5.889 Kč = 8.119 Kč). Z rozhodnutí žalované ze dne 23. 5. 2011, čj. X je patrné, že stěžovatelce zároveň náleží starobní důchod ve výši 8.992 Kč. Žalovaná z důvodu souběhu uvedených důchodů provedla, s odkazem na ust. § 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, úpravu vdovského důchodu stěžovatelky jeho snížením na 2.945 Kč.

Dle názoru stěžovatelky, vyjádřeném v kasační stížnosti, měla být výše vdovského důchodu upravena na 4.060 Kč, což je 50 % z vdovského důchodu. Rozhodující bylo tedy zjistit, zda byla úprava vdovského důchodu vypočtena v souladu s ust. § 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, či nikoli.

Dle § 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění „*jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního nebo invalidního důchodu a na výplatu vdovského nebo vdoveckého důchodu anebo sirotčího důchodu, vyplácí se nejvyšší důchod v plné výši*“. V daném případě je podmínka splněna, protože stěžovatelce je vyplácen jednak starobní důchod a jednak důchod vdovský. Starobní důchod stěžovatelky činí 8.992 Kč a je vyšší než vdovský důchod (8.119 Kč), proto se stěžovatelce vyplácí starobní důchod v plné výši. Ve vztahu k vdovskému důchodu pokračuje předmětné ustanovení tak, že „*z ostatních důchodů se vyplácí polovina procentní výměry, nestanoví-li se jinak v odstavci 2*“. Procentní výměra vdovského důchodu stěžovatelky je, jak bylo výše naznačeno, 5.889 Kč. Z této částky se dle citovaného ustanovení vyplácí polovina, což je v daném případě 2.945 Kč po zaokrouhlení. Je tedy zřejmé, že vdovský důchod byl žalovanou upraven správně a v souladu se zákonem. Postup výpočtu, který navrhuje stěžovatelka, počítá s polovinou z celého vdovského důchodu (tedy procentní i základní výměry), což je v rozporu s výše citovanou částí § 59 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.

Oprávněnost zvoleného výkladu podporuje nepochybně také důvodová zpráva k zákonu č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Teleologickým výkladem zákona (výklad *e ratione legis*, zkoumá úmysl zákonodárce, účel rozebírané právní normy. Při tomto výkladu se bere v potaz např. právě důvodová zpráva k zákonu) lze přesně usuzovat na skutečný úmysl zákonodárce i ve vztahu ke klíčové otázce nyní posuzované problematiky, tedy oprávněnosti zahrnutí procentní výměry důchodu při výpočtu vdovského důchodu v souběhu se starobním důchodem. Proto je namístě z této důvodová zprávy citovat: „*Tato částka* (procentní výměra) *bude náležet každému důchodci pouze jednou, tzn., že např. při souběhu starobního a vdovského důchodu bude náležet základní výměra jen k jednomu důchodu.*“ Stěžovatelce náleží základní výměra k jejímu starobnímu důchodu, a není proto možné, aby jí náležela i k důchodu vdovskému. Je tedy zřejmé, že žalovaná i krajský soud aplikovaly dané ustanovení zákona o důchodovém pojištění správně, v souladu se záměrem zákonodárce.

Proti výši samostatně vypočteného vdovského důchodu, která byla stanovena na 8.119 Kč, stěžovatelka v kasační stížnosti nic nenamítá. Naopak v kasační stížnosti tuto výši označuje za správnou a užívá ji jako základ pro vlastní výpočet. Polemizuje toliko o úpravě vdovského důchodu z důvodu souběhu s jejím důchodem starobním. Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že také ustanovení § 51 odst. 1, 2 zákona o důchodovém pojištění byla vyložena správně a vdovský důchod byl správně vypočten a následně také upraven. Námitka nesprávného posouzení právní otázky soudem v předchozím řízení tedy nemohla obstát.

Vzhledem k tomu, že žádnou z námitek stěžovatelky neuznal Nejvyšší správní soud důvodnou, nezbylo, než kasační stížnost ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítnout.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalované nelze v tomto typu řízení náhradu nákladů podle principu procesního úspěchu přiznat (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2012

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu